

DIGITIZACIJA, DIGITALIZACIJA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA

Prateći hrvatske i inozemne časopise iz područja geodezije te srodnih i informacijskih znanosti naišao sam na naziv digitizacija. Lozić (2023) poziva se na Merriam-Websterov rječnik prema kojem je digitizacija „pretvaranje analognog zapisa u digitalni oblik te osposobljavanje za uporabu u digitalnim formatima.“ Za taj proces mi smo se u geodeziji i kartografiji služili nazivom digitalizacija (engleski: digitizing, digitization) (Frančula i Lapaine 2008). U novom Kartografskom rječniku (Frančula i dr. 2020) za digitalizaciju navedeni su engleski nazivi: digitizing, digitization i digitalization. Pozivajući se na Merriam-Websterov rječnik i još neke autore Lozić (2023) pravi razliku između digitizacije i digitalizacije: „Dok je digitizacija usmjerena na smanjenje potrošnje papira te transformaciju pohrane analognih podataka u digitalni format, digitalizacija podrazumijeva uvođenje digitalnih procesa u cjelokupnu organizaciju, kao i proizvodnju digitaliziranih sadržaja.“

Zanimalo nas je stoga koliko je naziv digitizacija u navedenom značenju usvojen u hrvatskoj stručnoj i znanstvenoj literaturi. CroRIS ne pronalazi ni jedan rad s nazivom digitizacija u naslovu, ali pronalazi pet radova koji kao ključnu riječ sadrže digitizaciju. Međutim, engleski naziv *digitization* CroRIS pronalazi u naslovima 75 radova, a kao ključnu riječ u 491 radu.

Google Scholar pronalazi tri rada s nazivom digitizacija u naslovu, sva tri na slovenskom, ali 17 600 radova s engleskim nazivom *digitization* u naslovu i 91 400 radova s engleskim nazivom *digitalization* u naslovu. To dokazuje da danas i u hrvatskoj stručnoj i znanstvenoj literaturi treba razlikovati digitizaciju i digitalizaciju.

Pitao sam stoga ChatGPT: Kakva je razlika između digitizacije i digitalizacije?

Odgovorio je:

„Razlika između **digitizacije** i **digitalizacije** temelji se na njihovim definicijama i opsegu primjene. Iako se pojmovi često koriste kao sinonimi, imaju različita značenja:

1. Digitizacija

- **Definicija:** Proces pretvaranja analognog sadržaja ili podataka u digitalni oblik.
- **Primjer:** Skeniranje papirnatoг dokumenta i pretvaranje u PDF, pretvaranje fotografija iz filmske trake u digitalne slike ili digitalizacija glazbe sa starih vinilnih ploča u MP3 format.
- **Cilj:** Stvaranje digitalnog zapisa analognog materijala. To je tehnički proces kojim se nešto “dokumentira” u digitalnom obliku.
- **Ključna riječ: Konverzija** (pretvorba).

2. Digitalizacija

- **Definicija:** Proces primjene digitalnih tehnologija za poboljšanje postojećih procesa, radnih tijekova ili funkcionalnosti, koristeći digitalne podatke (koji su možda rezultat digitizacije).
- **Primjer:** Automatizacija poslovnih procesa pomoću softvera, poput korištenja digitalnih alata za upravljanje dokumentima, CRM sustava za praćenje korisničkih podataka ili prelazak na elektroničke blagajne u trgovinama.
- **Cilj:** Poboljšanje učinkovitosti, produktivnosti i korisničkog iskustva integriranjem digitalnih rješenja u radne procese.
- **Ključna riječ: Optimizacija** (poboljšanje i prilagodba).

Glavna razlika:

- **Digitizacija** je fokusirana na **konverziju** fizičkog u digitalni format.
- **Digitalizacija** ide korak dalje i koristi digitalne podatke za **optimizaciju procesa** i stvaranje novih mogućnosti.

U kraćem obliku:

- **Digitizacija:** Analogno → Digitalno.
- **Digitalizacija:** Korištenje digitalnih tehnologija za unapređenje poslovanja i procesa.

Širi kontekst:

Nakon što se provede digitizacija, dolazi mogućnost digitalizacije, a kad se digitalizacija proširi i poveže različite procese, prelazimo na **digitalnu transformaciju**, što je korjenita promjena načina poslovanja uz pomoć digitalnih tehnologija.“

Po mojoj je ocjeni citirano objašnjenje ChatGPT-ja izvrsno i precizno. Za oba naziva navodi: definiciju, primjer, cilj i ključnu riječ, a navodi i širi kontekst. Naglasio je da se oba naziva često koriste i kao sinonimi iako imaju različita značenja. To sam i ja zaključio. Pregledavajući literaturu uočio sam da se engleski *digitization* često prevodi na hrvatski kao digitalizacija, ili obrnuto digitalizacija na engleski kao *digitization* (Bišćan 2012).

Ipak, jedna primjedba i na ChatGPT-jev tekst. U primjeru za digitizaciju umjesto „digitizacija glazbe“ napisao je „digitalizacija glazbe“.

Literatura

- Bišćan, F. (2012): Digitalizacija karlovačke kulturne baštine / Digitization of the Karlovac cultural heritage, Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 55, 2, 163–170, <https://hrcak.srce.hr/clanak/156989>, (7. 1. 2025.).
- Frančula, N., Lapaine, M. (2008): Geodetsko-geoinformatički rječnik, Državna geodetska uprava, Zagreb, <https://dgu.gov.hr/geodetsko-informaticki-rjecnik/163>, (7. 1. 2025.).
- Frančula, N., Lapaine, M., Jazbec, I.-P. (2020): Kartografski rječnik, Hrvatsko kartografsko društvo, Naklada Dominović, <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/knjiga/19366>, (7. 1. 2025.).
- Lozić, J. (2023): Digitalna transformacija organizacije: putovanje od digitizacije do digitalne transformacije, Zbornik sveučilišta Libertas, 8, 9, 211–223, <https://hrcak.srce.hr/312490>, (7. 1. 2025.).

Nedjeljko Frančula